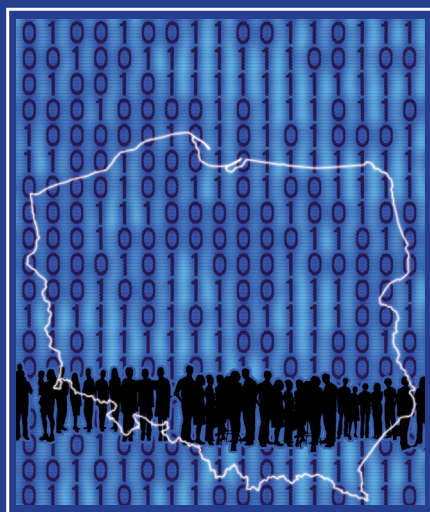

Leksykon prawa administracyjnego materialnego

100

podstawowych
pojęć

pod redakcją
Tomasza Bąkowskiego
Krzysztofa Żukowskiego

Wydawnictwo C.H.Beck

Leksykon prawa administracyjnego materialnego
100 podstawowych pojęć

Polecamy nasze publikacje z tej serii:

red. *Janina Ciechanowicz-McLean*

LEKSYKON OCHRONY ŚRODOWISKA, 2. wyd.

red. *Alina Wypych-Żywicka*

LEKSYKON PRAWA UBEZPIECZEŃ SPOŁECZYCH, 2. wyd.

red. *Bogumił Szmulik, Sławomir Serafin*

LEKSYKON OBYWATELA

red. *Jakub Stelina*

LEKSYKON PRAWA PRACY. 100 PODSTAWOWYCH POJĘĆ, 3. wyd.

red. prof. dr hab. *Janina Elżbieta Kundera*, prof. dr hab. *Marek Maciejewski*

LEKSYKON MYŚLICIELI POLITYCZNYCH I PRAWNYCH

dr *Radostaw Krajewski*

**LEKSYKON INSTYTUCJI WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI
I OCHRONY PRAWA**

red. *Andrzej Powałowski*

LEKSYKON PRAWA GOSPODARCZEGO PUBLICZNEGO, 3. wyd.

www.ksiegarnia.beck.pl

Leksykon

prawa administracyjnego
materialnego

100 podstawowych pojęć

Pod redakcją
Tomasza Bąkowskiego
Krzysztofa Żukowskiego

Wydawnictwo C.H.Beck
Warszawa 2016

Autorzy leksykonu:

Tomasz Bąkowski (T.B.), Adam Bochentyn (A.B.), Mariusz Bogusz (M.Bog.),
Eugeniusz Bojanowski (E.B.), Katarzyna Borówka (K.B.), Marcin Brzeski (M.Br.),
Radosław Giętkowski (R.G.), Paulina Glejt (P.G.), Michał Miłosz (M.M.),
Mikołaj Pułło (M.P.), Jakub H. Szlachetko (J.H.S.), Dominika Tykwińska-Rutkowska (D.T-R.),
Karol Ważny (K.W.), Krzysztof Żukowski (K.Ż.).

Recenzja: Ks. prof. dr hab. Sławomir Fundowicz

Wydawca: Joanna Ablewicz

Redakcja: Mateusz Kurman

Projekt okładki: Robert Rogiński

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2016**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Marta Świerk
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-8011-7

ISBN e-book 978-83-255-8012-4

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne.....	IX
Wykaz skrótów	XIII
Literatura podstawowa	XVII
ADMINISTRACJA PUBLICZNA.....	1
AKSJOLOGIA MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJNEGO ..	5
AKT ADMINISTRACYJNY	7
ANALOGIA W MATERIALNYM PRAWIE ADMINISTRACYJNYM ..	9
CZYNNOŚCI FAKTYCZNE.....	12
CZYNNOŚĆ MATERIALNO-TECHNICZNA	16
DECYZJA ADMINISTRACYJNA	18
DESTYNATARIUSZ	24
DOGMATYKA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	29
DZIAŁ ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ	32
DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORSKA.....	36
E-ADMINISTRACJA	39
EGZEKUCJA ADMINISTRACYJNA.....	44
EUROPEIZACJA MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJ- NEGO.....	46
FORMY PRAWNE DZIAŁANIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ... ..	50
GENEZA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	56
<i>IGNORANTIA IURIS</i> W PRAWIE ADMINISTRACYJNYM.....	58
INFLACJA MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJNEGO ...	61
INFORMACJA PUBLICZNA	63
INTERES PRAWNY.....	67
INTERES PUBLICZNY	70
JAWNOŚĆ DZIAŁANIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ.....	73
JEDNOSTKA JAKO ADRESAT NORM PRAWA ADMINISTRA- CYJNEGO MATERIALNEGO	78
KARA ADMINISTRACYJNA	81
KLAUZULE GENERALNE W MATERIALNYM PRAWIE ADMINISTRACYJNYM	85
KODYFIKACJA MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJ- NEGO.....	86

KOMPETENCJA MATERIALNOPRAWNA ORGANU ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	90
KONTROLA DZIAŁALNOŚCI ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	94
KONTROLA PRZESTRZEGANIA PRZEZ JEDNOSTKI NORM MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	97
LEGISLACJA ADMINISTRACYJNA	98
LUZY DECYZYJNE	101
MIĘDZYNARODOWE PRAWO ADMINISTRACYJNE	103
MILCZENIE ORGANU ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	106
MOC POWSZECHNIE OBOWIĄZUJĄCA MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	109
NADZÓR W MATERIALNYM PRAWIE ADMINISTRACYJNYM	112
NAUKA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	114
NIE-AKT ADMINISTRACYJNY	118
NORMY MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	120
OBOWIĄZEK ADMINISTRACYJNOPRAWNY	125
OBSZAR SPECJALNY	127
ODPOWIEDZIALNOŚĆ JEDNOSTKI Z TYTUŁU NIEPRZESTRZEGANIA NORM MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	131
ODPOWIEDZIALNOŚĆ ORGANU ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	135
ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRACOWNIKA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	137
OGŁASZANIE AKTÓW NORMATYWNYCH MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	139
ORGAN ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ JAKO ADRESAT NORM MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	141
ORZECZNICTWO SĄDOWE I JEGO FUNKCJE W REALIZACJI NORM MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	144
PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE	145
PLANY/PROGRAMY/STRATEGIE	149
PODMIOT ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	151
POSTANOWIENIE MATERIALNOPRAWNE	153
POSTĘPOWANIE ADMINISTRACYJNE	155
PRAWA NABYTE/OCHRONA PRAW NABYTYCH	159
PRAWO ADMINISTRACYJNE MATERIALNE	161

PRAWO DO DOBREJ ADMINISTRACJI	167
PRAWO MIEJSCOWE	171
PROCEDURY ADMINISTRACYJNE	176
PROMESA ADMINISTRACYJNA	183
PRYWATYZACJA ZADAŃ PUBLICZNYCH	185
PRZEDAWNIEŃ W PRAWIE ADMINISTRACYJNYM	191
PRZEPISY OGÓLNE PRAWA ADMINISTRACYJNEGO	193
PRZESTRZEGANIE NORM MATERIALNEGO PRAWA ADMINISTRACYJNEGO PRZEZ JEDNOSTKĘ	198
PRZESTRZENNY ZASIĘG OBOWIĄZYWANIA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO MATERIALNEGO	200
PUBLICZNE PRAWA PODMIOTOWE	203
REJESTRY, EWIDENCJE I WYKAZY ADMINISTRACYJNE	207
RZECZY PUBLICZNE/MAJĄTEK PUBLICZNY	212
SANKCJE ADMINISTRACYJNOPRAWNE WOBEC JEDNOSTKI ...	215
SĄDOWA KONTROLA STANOWIENIA PRAWA ADMINISTRA- CYJNEGO MATERIALNEGO	220
SĄDOWA KONTROLA STOSOWANIA PRAWA ADMINISTRA- CYJNEGO MATERIALNEGO	223
SFERY DZIAŁANIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	226
SPRAWA ADMINISTRACYJNA	231
STANOWIENIE PRAWA ADMINISTRACYJNEGO MATERIAL- NEGO	234
STANY NADZWYCZAJNE	239
STATUTY PODMIOTÓW ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	244
STOSOWANIE PRAWA ADMINISTRACYJNEGO MATERIAL- NEGO	249
STOSUNEK ADMINISTRACYJNOPRAWNY	252
SUKCESJA W PRAWIE ADMINISTRACYJNYM MATERIALNYM ..	255
SYSTEMATYKA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO MATERIAL- NEGO	259
SYTUACJA ADMINISTRACYJNOPRAWNA	264
SZCZEGÓLNE ORGANIZACJE PRAWA ADMINISTRACYJNEGO MATERIALNEGO	267
ŚWIADCZENIA I CIĘŻARY PUBLICZNE	268
ŚWIADECTWO, CERTYFIKAT, ATEST	270

UDZIAŁ PODMIOTÓW SPOZA SYSTEMU ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ W REALIZACJI PRAWA ADMINISTRACYJNEGO MATERIALNEGO	273
UMOWA PUBLICZNOPRAWNA	276
UPOWAŻNIENIE DO DZIAŁANIA W IMIENIU ORGANU	278
UPRAWNIENIE ADMINISTRACYJNOPRAWNE	281
UZNIANIE ADMINISTRACYJNE	284
WIELOSTRONNE FORMY REALIZACJI PRAWA ADMINISTRA- CYJNEGO MATERIALNEGO	288
WŁADZTWO ADMINISTRACYJNE	293
WSPÓLDZIAŁANIE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ ZE SPOŁECZEŃSTWEM	295
WYKŁADNIA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO MATERIAL- NEGO	297
WYTYCZNE I ICH FUNKCJA W REALIZACJI PRAWA ADMINISTRACYJNEGO MATERIALNEGO	300
WYWŁASZCZENIE PRAWA	301
ZADANIE PUBLICZNE	304
ZAKŁAD ADMINISTRACYJNY	308
ZAKRES DZIAŁANIA	315
ZASADY PRAWA ADMINISTRACYJNEGO MATERIALNEGO	316
ZAŚWIADCZENIE	319
ZWROTY NIEDOOKREŚLONE	321
ZWYCZAJ W PRAWIE ADMINISTRACYJNYM MATERIALNYM ..	323
ŹRÓDŁA PRAWA ADMINISTRACYJNEGO MATERIALNEGO	325

SŁOWO WSTĘPNE

Leksykon prawa administracyjnego materialnego, określanego również mianem powszechnego prawa administracyjnego i prawa obywatelskiego, zawiera 100 podstawowych pojęć i instytucji normatywnych związanych z dziedziną prawa, którą tworzy zespół norm prawnych, stanowiących o publiczno-prawnych uprawnieniach i obowiązkach obywateli i podmiotów zbiorowych (np. stowarzyszeń, przedsiębiorstw itp.) w państwie oraz określających kompetencje podmiotów (organów) administracji publicznej do władczego i organizatorskiego oddziaływania na społeczeństwo. Pod pojęciem „prawo administracyjne materialne” kryje się wiele aktów normatywnych i przepisów prawnych, które regulują stosunki publicznoprawne w niemal wszystkich dziedzinach życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego w państwie, wkraczając również w sferę stosunków międzynarodowych, a przedmiot i zakres prawnoadministracyjnej regulacji materialnej jest nie tylko niezwykle rozległy, ale także wewnątrznie zróżnicowany, zarówno z punktu widzenia adresatów norm prawnych, jak i ze względu na treść regulacji prawnej. Poznaniu i zrozumieniu, co to jest i czym charakteryzuje się prawo administracyjne materialne, jak funkcjonuje w życiu publicznym oraz na czym polega jego realizacja przez społeczeństwo i przez administrację publiczną, służy – opracowana przez naukę prawa administracyjnego, na podstawie dorobku ogólnej teorii prawa i przy istotnym wpływie orzecznictwa sądowego – aparatura pojęciowa mająca zastosowanie do opisu, analizy i interpretacji obowiązujących przepisów i norm prawa administracyjnego materialnego.

Aparatura ta obejmuje dwie kategorie pojęć. Pierwszą kategorię tworzą pojęcia, których znaczenie jest wynikiem teoretycznego uogólnienia (niejako „wyjęcia przed nawias”) typowych (modelowych) instytucji normatywnych, charakterystycznych dla prawa administracyjnego materialnego i wspólnych dla tego prawa jako całości. Mimo bowiem wielkiej liczby aktów normatywnych i różnic w przedmiocie regulacji prawnej, prawo administracyjne materialne stanowi jednolitą dziedzinę prawa, charakteryzującą się wspólnymi i typowymi – zakodowanymi w przepisach prawnych – rozwiązaniami i instytucjami normatywnymi, niezależnie od tego, czy służą one regulacji prawnej, np. obowiązków podatkowych, spraw gospodarczych, ochrony zdrowia, czy bezpieczeństwa i porządku publicznego itd. Budowanie tego typu pojęć teoretycznych jest dokonywane na podstawie szczegółowych (w dogmatycznym tego słowa znaczeniu) terminów i rozwiązań prawnych zawartych w ustawach i innych aktach normatywnych, regulujących poszczególne dziedziny życia publicznego. Przykładem takich pojęć wspólnych, właściwych prawu administracyjnemu materialnemu, jest pojęcie „obowiązku administracyjnoprawnego”, będące uogólnieniem różnych postaci obowiązków wynikających z norm tego prawa i skierowanych do

obywateli i podmiotów zbiorowych. Również pojęcie „kontroli przestrzegania prawa przez jednostki” jest teoretycznym pojęciem zbiorczym, uogólniającym różne uprawnienia i obowiązki uczestników postępowania kontrolnego oraz różne postaci kontroli prowadzonej przez organy administracji publicznej wobec obywateli i podmiotów zbiorowych, np. kontroli podatkowej, sanitarnej, drogowej, inspekcji morskiej itd. Z kolei zaś przykładowo pojęcie „obszaru specjalnego” jest związane z takimi instytucjami prawa pozytywnego, jak: obszar górniczy, park krajobrazowy, droga publiczna, czy port morski itp.

Do drugiej kategorii pojęć, za pomocą których charakteryzuje się prawo administracyjne materialne należą pojęcia wspólne (uniwersalne) dla szeroko rozumianego prawa administracyjnego. W tradycyjnym ujęciu prawo administracyjne (*sensu largo*) jest złożoną gałęzią prawa, w skład której wchodzi – obok powszechnie obowiązujących norm materialnych – także normy ustrojowe (regulujące urządzenie administracji publicznej) oraz normy proceduralne (regulujące tryby prowadzenia i załatwiania spraw powierzonych administracji publicznej). Do takich pojęć wspólnych, które swymi korzeniami sięgają ustaleń ogólnej teorii prawa i są stosowane do charakterystyki prawa administracyjnego jako całości, należą między innymi pojęcia: organu administracji publicznej, źródeł prawa administracyjnego, kontroli przestrzegania prawa, nadzoru, decyzji administracyjnej. Pojęcia te, z punktu widzenia prawa administracyjnego materialnego, otrzymują jednak znaczenie szczególne – skonkretyzowane znaczenie materialnoprawne, odzwierciedlające specyfikę prawnoadministracyjnej regulacji materialnej (w odróżnieniu od regulacji ustrojowej i procesowej) np. pojęcie organu, źródła prawa, nadzoru, czy decyzji administracyjnej zdefiniowane w znaczeniu materialnym. Znając zaś materialnoprawne znaczenie owych pojęć, możemy je stosować – właśnie w takim, a nie innym (ustrojowym lub procesowym) znaczeniu – do opisu, analizy i interpretacji norm prawa administracyjnego materialnego.

Prezentowane w Leksykonie pojęcia traktować należy jako pojęcia – narzędzia za pomocą których można poznać i zrozumieć ogólne reguły funkcjonowania (stanowienia, obowiązywania i realizacji) prawa administracyjnego materialnego. Tworzą one tak zwaną część ogólną teoriopoznawczą, albo – mówiąc inaczej – część doktrynalną prawa administracyjnego materialnego i uznać je należy za podstawowy kanon wiedzy administracyjnomaterialnej.

W Leksykonie nie przedstawiamy pojęć dogmatycznych, należących do tzw. części szczegółowej prawa administracyjnego materialnego, czyli pojęć i różnego rodzaju rozwiązań prawnych stosowanych w prawie pozytywnym i charakterystycznych dla ustaw i innych aktów normatywnych, regulujących poszczególne dziedziny życia publicznego np. dla prawa budowlanego, prawa ochrony środowiska, prawa podatkowego, czy administracyjnego prawa osobowego. Tego typu pojęcia dogmatyczne z zakresu prawa administracyjnego materialnego są jednakże przez autorów Leksykonu wykorzystane – jako przykłady rozwiązań normatywnych – do prezentacji pojęć doktrynalnych.

Leksykon – w zamierzeniu autorów – ma przede wszystkim pełnić rolę praktycznego przewodnika i pomocy dydaktycznej w nauczaniu i poznaniu prawa administracyjnego materialnego. Należy również sądzić, że będzie on przydatny – ze względu na ścisłe związki prawa materialnego z prawem administracyjnym formalnym – w studiowaniu problematyki proceduralnej (procesowej), związanej z realizacją norm prawa administracyjnego materialnego.

Za podstawowe źródło wiedzy na temat prawnoadministracyjnej regulacji materialnej należy uznać podręczniki, w których jest omawiana – w różnych ujęciach autorskich – problematyka prawa administracyjnego (*sensu largo*). Ich wykaz został zamieszczony na początku Leksykonu, z podziałem na podręczniki obejmujące część ogólną prawa administracyjnego materialnego (w większości takich prac omawiane są również zagadnienia dotyczące prawa ustrojowego administracji publicznej, a czasami także postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego) oraz na wybrane opracowania podręcznikowe poświęcone części szczegółowej prawa administracyjnego materialnego. Literatura podana na zakończenie prezentowanego pojęcia obejmuje natomiast wybrane opracowania związane z tym pojęciem. Mogą one służyć dalszym, pogłębionym studiom nad problematyką prawa administracyjnego materialnego.

Niniejsza publikacja powstała w wyniku wspólnej pracy zespołu autorskiego pracowników naukowo-dydaktycznych dwóch katedr: Katedry Prawa Administracyjnego oraz Katedry Postępowania Administracyjnego i Sądownoadministracyjnego Uniwersytetu Gdańskiego, posiadających równocześnie praktykę prawniczą w prezentowanej materii, a także autorów ściśle współpracujących z akademickim środowiskiem obu prawnoadministracyjnych katedr.

W imieniu współautorów Leksykonu dziękujemy Redakcji Wydawnictwa C.H.Beck za sprawne przeprowadzenie procesu wydawniczego oraz za zachowanie wysokiego standardu edytorskiego. Szczególne podziękowania kierujemy na ręce Pani Redaktor, dr *Joanny Ablewicz*, której zaangażowanie i ustawiczna piecza istotnie przyczyniły się do realizacji naszego zamierzenia.

Krzysztof Żukowski
Tomasz Bąkowski

Gdańsk, wrzesień 2015 r.

WYKAZ SKRÓTÓW

1. Źródła prawa

EgzAdmU	ustawa z 17.6.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1619 ze zm.)
EKPC	Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
InfDziałZad-PublU	ustawa z 17.2.2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1114)
InfPublU	ustawa z 6.9.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 782 ze zm.)
KC	ustawa z 23.4.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 121 ze zm.)
KK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)
KKS	ustawa z 10.9.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 186 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
KP	ustawa z 26.6.1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1502 ze zm.)
KPA	ustawa z 14.6.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 267 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.)
KPK	ustawa z 6.6.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)
KSH	ustawa z 15.9.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1030 ze zm.)
KW	ustawa z 20.5.1971 r. – Kodeks wykroczeń (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1094 ze zm.)
OrdPodU	ustawa z 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 613 ze zm.)
PPSA	ustawa z 30.8.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 270 ze zm.)
PUSA	ustawa z 25.7.2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1647)
SamGminU	ustawa z 8.3.1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1515 ze zm.)

SamPowiatU	ustawa z 5.6.1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1445 ze zm.)
SamWojU	ustawa z 5.6.1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 1392 ze zm.)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana, uwzględniająca zmiany wprowadzone Traktatem lizbońskim, Dz.Urz. UE C z 2012 r. Nr 326, s. 47)
TUE	Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana, uwzględniająca zmiany wprowadzone Traktatem lizbońskim, Dz.Urz. UE C z 2012 r. Nr 326, s. 13)

2. Publikatory i czasopisma

An. UMCS	Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska
AUWr	Acta Universitatis Wratislaviensis
BIP	Biuletyn Informacji Publicznej
CBOSA	Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych
EA	Elektroniczna Administracja
FK	Finanse Komunalne
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
KP	Kontrola Państwowa
KPP	Kwartalnik Prawa Publicznego
MI	Miscellanea Iuridica
MoP	Monitor Prawniczy
NP	Nowe Prawo
OMT	Organizacja – Metody – Technika
ONSA	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSAiWSA	Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PiP	Państwo i Prawo
PL	Przegląd Legislacyjny
PPiA	Przegląd Prawa i Administracji
PPK	Przegląd Prawa Konstytucyjnego
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SI	Studia Iuridica
SP-E	Studia Prawno-Ekonomiczne
ST	Samorząd Terytorialny
StP	Studia Prawnicze
Wok.	Wokanda
WPP	Wojskowy Przegląd Prawniczy
ZNUG	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego
ZNUJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego

ZNUWr	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Wrocławskiego
ZNWPiAUG	Zeszyty Naukowe Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego

3. Inne skróty

CEiIDG	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
Dz.U.	Dziennik Ustaw
ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
GIODO	Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KRRiT	Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
NSA	Naczelnny Sąd Administracyjny
PE	Parlament Europejski
RE	Rada Europy
RM	Rada Ministrów
RPO	Rzecznik Praw Obywatelskich
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SO	Sąd Okręgowy
t.j.	tekst jednolity
TK	Trybunał Konstytucyjny
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny
wyr.	wyrok
z.	zeszyt
zob.	zobacz

LITERATURA PODSTAWOWA

I. Prawo administracyjne materialne: część ogólna

- W. Albin (red.), *Prawo administracyjne – administracja państwowa i postępowanie*, Warszawa 1995
- W. Bednarek (red.), *Prawo administracyjne: podstawowe instytucje w świetle źródeł prawa, doktryny i judykatury*, Olsztyn 2002
- L. Bielecki, P. Ruczkowski (red.), *Prawo administracyjne: część ogólna*, Warszawa 2011
- J. Boć (red.), *Prawo administracyjne*, Wrocław 2007
- J. Boć, J. Jeżewski, *Przewodnik do nauczania prawa administracyjnego*, Wrocław 1977
- J. Boć, T. Kuta, *Prawo administracyjne: zagadnienia podstawowe*, Warszawa 1984
- E. Bojanowski, K. Żukowski (red.), *Leksykon prawa administracyjnego. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2009
- W. Brzeziński (red.), *Prawo administracyjne: część ogólna*, Kraków 1968
- M. Chmaj (red.), *Prawo administracyjne: część ogólna*, Warszawa 2007
- J. Cichoń, S. Szuster (red.), *Prawo administracyjne*, Warszawa 2007
- W. Dawidowicz, *Polskie prawo administracyjne*, Warszawa 1978
- W. Dawidowicz, *Prawo administracyjne*, Warszawa 1987
- W. Dawidowicz, *Wstęp do nauk prawno-administracyjnych*, Warszawa 1974
- M. Domańska, A. Haładyj, S. Wrzosek (red.), *Encyklopedia prawa administracyjnego*, Warszawa 2010
- M. Domańska, A. Haładyj, S. Wrzosek (red.), *Leksykon administratywisty*, Radom 2013
- W. Drobny, *Prawo administracyjne*, Warszawa 2012
- J. Filipek, *Prawo administracyjne: instytucje ogólne. Cz. 1*, Kraków 1995
- J. Filipek, *Prawo administracyjne: instytucje ogólne. Cz. 2*, Kraków 2001
- A. Habuda, *Prawo administracyjne: zagadnienia podstawowe*, Wrocław 2006
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System prawa administracyjnego, t. 1, Instytucje prawa administracyjnego*, Warszawa 2015
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System prawa administracyjnego, t. 2, Konstytucyjne podstawy funkcjonowania administracji publicznej*, Warszawa 2012
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System prawa administracyjnego, t. 3, Europeizacja prawa administracyjnego*, Warszawa 2014
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System prawa administracyjnego, t. 4, Wykładnia w prawie administracyjnym*, Warszawa 2012
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System prawa administracyjnego, t. 5, Prawne formy działania*, Warszawa 2013
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), *System prawa administracyjnego, t. 6, Podmioty administrujące*, Warszawa 2011

- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), System prawa administracyjnego, t. 7, Prawo administracyjne materialne, Warszawa 2012
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), System prawa administracyjnego, t. 8a, Publiczne prawo gospodarcze, Warszawa 2013
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), System prawa administracyjnego, t. 8b, Publiczne prawo gospodarcze, Warszawa 2013
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), System prawa administracyjnego, t. 9, Prawo procesowe administracyjne, Warszawa 2014
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), System prawa administracyjnego, t. 10, Sądowa kontrola administracji, Warszawa 2014
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), System prawa administracyjnego, t. 11, Stosunek służbowy, Warszawa 2011
- R. Hauser, Z. Niewiadomski, A. Wróbel (red.), System prawa administracyjnego, t. 12, Odpowiedzialność odszkodowawcza w administracji, Warszawa 2010
- E. Iserzon, Prawo administracyjne: podstawowe instytucje, Warszawa 1968
- W. Jakimowicz (red.), Przewodnik po prawie administracyjnym, Warszawa 2013
- A. Jaroszyński, M. Możdżeń-Marcinkowski (red.), Podstawy prawa administracyjnego, Warszawa 2014
- M. Jaroszyński, M. Zimmermann, W. Brzeziński, Polskie prawo administracyjne: część ogólna, Warszawa 1956
- J. Jendroška (red.), System prawa administracyjnego, t. 2, Wrocław 1977
- M. Kamia, Wprowadzenie do prawa administracyjnego, Katowice 2011
- S. Kasznica, Polskie prawo administracyjne: pojęcia i instytucje zasadnicze, Poznań 1946
- G. Krawiec, Prawo administracyjne: skrypt dla studentów kierunku administracja, Sosnowiec 2011
- M. Kulesza (red.), Materiały do nauki prawa administracyjnego (z orzecznictwa sądowego), Warszawa 1989
- K.W. Kumaniecki, J. Langrod, S. Wachholz, Zarys ustroju, postępowania i prawa administracyjnego, Kraków-Warszawa 1939
- K.W. Kumaniecki, B. Wasiutyński, J. Panejko, Polskie prawo administracyjne w zarysie, Kraków 1929
- T. Kuta (red.), Prawo administracyjne: funkcjonowanie układów podstawowych, Warszawa 1985
- J. Langrod, Instytucje prawa administracyjnego: zarys części ogólnej. Kraków 1948
- I. Lipowicz (red.), Prawo administracyjne w pytaniach i odpowiedziach, Warszawa 2010
- Z. Leoński, Materialne prawo administracyjne, Warszawa 2009
- Z. Leoński, Zarys prawa administracyjnego: działalność administracji, Warszawa 2001
- Z. Leoński we współpracy z R. Hauserem i A. Skoczylasem, Zarys prawa administracyjnego, Warszawa 2004

- J. Łętowski, *Prawo administracyjne dla każdego*, Warszawa 1995
- J. Łętowski, *Prawo administracyjne: zagadnienia podstawowe*, Warszawa 1990
- H. Maurer, *Ogólne prawo administracyjne*, Wrocław 2003
- M. Możdżeń-Marcinkowski, *Wstęp do prawa administracyjnego ogólnego*, Warszawa 2012
- Z. Niewiadomski (red.), *Prawo administracyjne*, Warszawa 2013
- Z. Niewiadomski (red.), *Prawo administracyjne: część ogólna*, Warszawa 2002
- E. Ochendowski, *Prawo administracyjne: część ogólna*, Toruń 2013
- F. Ochimowski, *Prawo administracyjne*, Warszawa 1919
- F. Ochimowski, *Prawo administracyjne*, t. 1, Warszawa 1926
- F. Ochimowski, *Prawo administracyjne*, t. 2, Warszawa 1922
- A. Okolski, *Wykład prawa administracyjnego oraz prawa administracyjnego obowiązującego w Królestwie Polskiem*, t. 1, Warszawa 1880
- A. Okolski, *Wykład prawa administracyjnego oraz prawa administracyjnego obowiązującego w Królestwie Polskiem*, t. 2, Warszawa 1882
- A. Okolski, *Wykład prawa administracyjnego oraz prawa administracyjnego obowiązującego w Królestwie Polskiem*, t. 3, Warszawa 1884
- B. Orlik, A. Puczko (red.), *Prawo administracyjne*, Warszawa 2011
- B. Orlik, A. Puczko (red.), *Prawo administracyjne: repetytorium*, Warszawa 2012
- Polskie prawo administracyjne, cz. 1, L. Jastrzębski [et al.], Warszawa 1985
- Polskie prawo administracyjne, cz. 2, L. Jastrzębski [et al.], Warszawa 1985
- T. Rabska, J. Łętowski (red.), *System prawa administracyjnego*, t. 3, Wrocław 1978
- Z. Rybicki, S. Piątek, *Zarys prawa administracyjnego i nauki administracji*, Warszawa 1988
- K. Sand (red.), *Prawo administracyjne Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej*, Warszawa 1979
- J. Ślugocki, *Prawo administracyjne*, Kraków 2003
- J. Ślužewski (red.), *Polskie prawo administracyjne*, Warszawa 1995
- J. Ślužewski, O. Bujko, K. Sobczak, *Polskie prawo administracyjne*, Warszawa 1961
- M. Stahl (red.), *Prawo administracyjne: pojęcia, instytucje, zasady w teorii i orzecznictwie*, Warszawa 2013
- J. Starościak, *Prawo administracyjne*, Warszawa 1978
- J. Starościak (red.), *System prawa administracyjnego*, t. 1, Wrocław 1977
- J. Starościak, E. Iserzon, *Prawo administracyjne*, Warszawa 1963
- P. Suwaj (red.), *Prawo administracyjne: ćwiczenia*, Warszawa 2008
- P. Suwaj (red.), *Prawo administracyjne*, Warszawa 2008
- B. Szmulik, S. Serafin, K. Miaskowska-Daszkiewicz, *Zarys prawa administracyjnego*, Warszawa 2011
- J. Szreniauwski, *Prawo administracyjne: część ogólna*, Lublin 1994
- J. Szreniauwski, *Wstęp do prawa administracyjnego: część ogólna*, Lublin 1992
- M. Szypliński, *Zagadnienia prawa administracyjnego*, Toruń 2012
- E. Ura, *Prawo administracyjne*, Warszawa 2012